

Van medewerker in de kantine tot de KLM-bestekafdeling

Richard Verdam stopt bij Paswerk

Mirjam Buys

Haarlem ■ Paswerk-medewerker Richard Verdam (66) werkte vijftig jaar bij hetzelfde bedrijf en mag nu genieten van zijn welverdiende pensioen.

Op feestelijke wijze werd afscheid van hem genomen. Welverdiend want je komt het niet vaak meer tegen dat een medewerker een halve eeuw bij hetzelfde bedrijf werkt.

Linkerhand

„Mijn hoofdmeester van de Buitenrustschool (Bijzonder Lager Onderwijs), zorgde ervoor dat ik bij de sociale werkplaats Meer & Bosch aan de slag kon”, vertelt Verdam die na zijn geboorte, toen hij anderhalf jaar was, gedeeltelijk verlamd raakte aan zijn rechterhand en -been. „Daar begon ik met doosjes vouwen”, lacht Verdam. „En dat alles met alleen een linkerhand.”

Na fusies van diverse sociale werkplaatsen ontstond het tegenwoordige Paswerk en zo kwam Verdam gedurende zijn loopbaan te werk op heel verschillende bedrijfsafdelingen. Van de personeelskantine Meer & Bosch, waar hij medewerker in de bediening was, tot de afdelingen handverpakkingen en schoonmaak op buitenprojecten bij onder meer crematorium Westerveld, de gemeente Bloemendaal en andere locaties in Haarlem. Ook heeft hij gewerkt op de KLM-bestekafdeling waar hij bestekken moest inrollen in papieren servetten.

Hoogtepunt in zijn carrière was het inpakken van koptelefoons. „Daar ontmoette ik Ria Jordaan. Ze

„Had ik maar een boot, dan kon ik varen op het water.”

FOTO PASWERK/ROB WIELEMAN

kwam binnenlopen en ik dacht; die is van mij. Ze had zulk mooi lang

haar. Ze is bij me komen eten en nooit meer weggegaan. In 2003 zijn

we getrouwd en in 2011 is ze helaas overleden”, vertelt Verdam met tra-

Feestelijk afscheid voor 66-jarige na een halve eeuw bij hetzelfde bedrijf

nen in zijn ogen. Ze was mijn eerste vrouw én mijn laatste. Ik mis haar iedere dag.”

Vrijwilliger

Voor Verdam is het nu welletjes. Om te voorkomen dat hij in een zwart gat valt, gaat hij twee dagdelen per week als vrijwilliger voor Paswerk aan de slag.

„Daar ben ik heel blij mee, want hobby's heb ik niet. Ik ben een groot fan van Goede Tijden, Slechte Tijden en natuurfilms. Bij mooi weer kijk ik naar bootjes bij de Rustenburgerbrug, aan het Spaarne. Wat ik de mooiste plek in Haarlem vind? „De Spiegelstraat, daar heb ik zestig jaar gewoond en regelmatig rij ik daar in mijn scootmobiel naartoe”, aldus Verdam, een geboren en getogen Haarlemmer, een echte Mug.

Met plezier kijkt hij terug op zijn feestelijke afscheid. „Ik had speciaal voor die gelegenheid mijn blauwe pak en een wit overhemd aangedaan. De broek paste helaas niet meer en het werd een zwarte. Ik ben dol op Chinees eten en kip. Dat zie je wel aan mijn buik.”

Zijn grootste wens? „Had ik maar een boot, dan kon ik varen op het water.”

De Adriaan

Bijna iedere Haarlemmer kent De Adriaan en het verhaal hoe die molen in 1932 afbrandde. Na de brand werd meteen een inzameling voor de herbouw georganiseerd. Het was echter crisis, daarna kwam de oorlog en ook in de jaren van wederopbouw had Haarlem andere zorgen dan een afgebrande molen.

Wel verwierf de gemeente in 1963 de grond waarop De Adriaan op de resten van de Goê Vrouwetoren, onderdeel van de stadswallen, had gestaan. Daarmee nam de stad de plicht tot herbouw op zich. Pas toen enige burgers in

1991 een stichting tot herbouw van De Adriaan opzetten en in 1996 een vergeten document werd opgediept waarin die herbouwplicht vastlag, werd daar ook iets aan gedaan. Zo kon de molen in 2002, zeventig jaar na de brand, worden heropend.

De uit 1779 stammende Adriaan werd gebruikt voor het vermalen van schelpen tot kalk en vulkanische tufsteen tot tras. De kalk werd gebruikt in de cementindustrie, de tras om die cement waterdicht te maken. Kelder- en buitenmuren werden ermee bestreken om doorslaan tegen te gaan. De Amsterdammer Adriaan de Boois gaf opdracht tot de bouw en verleende de molen zijn naam. Hij had voorheen aan de Koudenhorn een rosmolen, een door paarden aangedreven, kleine, horizontaal draaiende molen waarmee hij tras en cement

In 1932 brandde molen De Adriaan af.

FOTO NOORD-HOLLANDS ARCHIEF

maakte. De vraag naar tras was hoog in die jaren toen rijke Amsterdamse renteniers in de buurt van Haarlem vele landhuizen lieten bouwen en de muren waterdicht maakten. In de Franse tijd stagneerde die bouw evenwel, en daarmee de vraag naar tras. Daarop werd De Adriaan in 1802 verkocht en omgebouwd voor het maken van snuiftabak.

De molen stond oostelijk van Haarlem op een oude toren opdat hij boven die stad uittorende om voldoende van de veelal westen-

hankelijk van het weer, maar in Nederland nam het gebruik ervan toch pas na 1850 een vlucht. De kosten van stoommachines en het onderhoud ervan, evenals de prijs van steenkool, daalden slechts langzaam. Voor steenkool hing dat samen met de kosten van het vervoer en de accijns op kolen om de turfwinning in de veenderijen te beschermen. Pas na de uitbreiding van het spoorwegnet en de afschaffing van de kolenaccijns in de jaren 1860 werd de stoommachine breed inzetbaar. Kort daarop werd de productie van snuiftabak in De Adriaan stilgelegd. Nu werd het een korenmolen en werd er, om niet afhankelijk te zijn van het weer, onderin De Adriaan een stoommachine geplaatst.

In 1925 leek het einde aangebroken voor de molen. Moderne malerijen maakten de molen onrendabel en sloop leek de enige oplossing. Hiertegen ontstond actie onder de burgerij. Er werd een anti-slooplied gecomponeerd en een landelijke inzameling gehouden. Zo kon de Vereniging de Hollandsche Molen De Adriaan als eerste molen aankopen en voor sloop behoeden. Enige jaren later brandde hij plat om pas na zeventig jaar te herrijzen.

Eeuw geleden leek einde nabij voor molen

wind te vangen. Opvallend is dat De Adriaan werd gebouwd nadat James Watt een efficiënte stoommachine op de markt had gebracht. Stoomkracht was onaf-

Uit de tijd

Historische rubriek van de Haarlemmer Hein Klemann, hoogleraar economische geschiedenis aan de Erasmus Universiteit.